

השואל את הפרה

פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט
נר מצוה

בב א מ"י פ"א מהל' שאלה ופקדון הל' ג סמג עשין כז טו"ע ח"מ ס"י שדמ סע"י ג: בב ב טו"ע ח"מ ס"י שדמ סע"י ג: בב ג כהנ"ה: בב ד מ"י פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין כז טו"ע ח"מ ס"י שדמ סע"י א: בב ד מ"י שם הלכה ג טו"ע שם סע"י יב: בב ה ו מ"י שם הל' ד טו"ע שם סע"י יג: בב ז ח מ"י שם הל' ז טו"ע שם סע"י ד: בב ח מ"י שם פ"ג הל' ג סמג עשין כז טו"ע ח"מ ס"י שדמ סע"י ד וע"ש:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפסע כשהיו בעלים במלכתו (דע"ר צ"ח). למאן דאמר חייב. שאל נאמרה פטור בבעלים אלא בשאל ושומר שכה, שחיוכן בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחיוכו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הוהיל ופסע (דע"ר פא).

דינא הכי. שישלם לו כלי עשוי ומתוקן ומהתקן (צ"ק ד' י'): גבי נזקין תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה ששמן לו הנבילה של זה שמה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסק ומשלם דמיהן ה"נ ישומו לו שברי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרח ויקנה לו

HebrewBooks.org ©Moznaim, Publishers. No commercial use allowed.

דינא הכי ושתיק רב א והלכתא כרב כהנא ורב אסי דמוהדר ליה תבריה ומבליא ליה דמי מנא ההוא גברא דשאל דוולא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרב פפא אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואיפטר ההוא גברא דשאל שוורא מחבריה חבור עליה עכברי וקטלוהו יתיב רב אשי וקמייבטיא ליה כי האי גוונא מאי יכי מתה מחמת מלאכה דמי או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [א] גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא איכא דאמרי אכיל עכברי טובא וחביל ומית יתיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דיינא אמר רבא האי מאן דבעי למישראל מדי מחבריה וליפטר גימא ליה אישקין מיא דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא גימא ליה שאיל ברישא והדר אישקין אמר רבא ימקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא ספר מתא כולהון בעידן עבדיתייהו כשאילה בבעלים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי קא בעיתו אדרבה אתון שאילתון לי ד"דאלו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתון לא מציתו לאישתמוטי ולא היא איהו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי מרימר בר חנינא אוגר כודנייתא בי חוזאי נפק לדלויי טעונה בהדייהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חייביניהו אמרו ליה רבנן לרבא ופשיעה בבעלים היא איכסף לסוף איגלאי מילתא ד"למסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום הכי איכסף אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסף לא

מיפשע פשעו בה אלא איגנובי איגנוב ומתה כדרכה בי גנב הוי ואתו לקמיה דרבא וחייביניהו אמרו ליה רבנן לרבא גניבה בבעלים היא איכסף לסוף איגלאי מילתא דלמסר טעונה הוא דנפק: **מתני'** והשואל את הפרה שאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שאלה אחת ומתה המושאל אומר שאלה מתה ביום שהיתה שאלה מתה בשעה

חצי היום דספק גמור (א) דאיכא למיטעי שהכל ביום אחד וחשיב דררא דממונא ולהכי קתני כפיפא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא דפרה אחת דספיפא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: **ב"ר** שהיתה שאולה מתה והלא אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ ביש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאקדומי (א) הכי דכלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מיהת דכדרכה מתה וע"י גלגול צריך ליבעד דשכורה מתה ואינו יכול ליבעד דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליבעד משלם דה"נ מפרש בגמ' מתניחין דקתני זה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה ששבע על ידי גלגול וכן במציאתא השוכר אומר שכורה מתה והלא אומר איני יודע פטור ואמאי פטור לימא ליה אישתבע לי דכדרכה מתה ועל ידי גלגול אינרריך ליבעד דשכורה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן המורה דגמריין מסוטה בצרייתא צפ"ק דקדושין (דף מה. וסא) ובסיפא גמי בזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא מתוך שאינו יכול ליבעד ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אכל גרישא וסיפא שהנתבע טוען שמה אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מצינאם השוכר טוען ודאי ואור"י דמיירי כשמאמינו המשאל בזה שאומר שכדרכה מתה ואינו מוקיפו ליבעד על כך ואינו תימה דלא הוי דומיא דספיפא דזה אומר שאלה זה אומר שכורה דמיירי כשאינו מאמינו דאורחא דמילתא הוא דכסיפא דהמשאל וראה ששוכר משקר אין רגיל להאמינו אכל במצינאם רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי גמי כולה מיירי כשהמשאל יודע שמתה דכרכה ובסיפא עושה ענינו כלל יודע לפי שרואה (א) להשביעו ע"י גלגול שכורה מתה כדי שיהיה האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אכל במצינאם אינו רואה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דאפילו כשתבע טוען ודאי יא לאמן במיגו דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה ענינו ברגלן מסופק כי או נראה שהתבע אומר אמת שטוענו ברי והוא טוען איני יודע ועו"ל דאין מגלגלין כשטוען תובע טענת שמה אלא בדבר דדומה קצת (א) כגון טענת אריסין ואפטרופסין דשבועות (דף מה. וסא) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרין התם וכגון סוטה שרגילין לדבר שקינא ונסתרה ויש לחוש שמה איננה גס בצירוסין ולכן אין מגלגלין במתניחין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא מנלן בקל וחומר

(א) ונעיל פא. (ב) נש"ל והתנא, ג. לקמן פ' המקבל דף קט. פ' מוהל מיטקות. רש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דל וכו' א"נ חיים שנים ישלם הכל: (ב) ד"ה שאלה וכו' דספק גמור הוא דאיכא למיטעי כיון שהכל ביום אחד וחשיב דררא דממונא. וי"צ פ' דכלא טענותיהם ית ספק לב"ד כמ"ש המוס' לעיל דף ב ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולחו: (ג) ד"ה ביום וכו' לאוקמי בהכי: (ד) בא"ד להשביע לשוכר ע"י: (ה) בא"ד דדומה קצת שהוא אמת כגון טענת אריסין:

גליון הש"ס

גמ' איכסף. גיטין דף כט ע"ב ודף עו ע"ב ע"ד דף כט ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גברא כו'. י"צ דכמתה מחמת מלאכה הוא. טור וכן לקמן בספיפא: